

18. YÜZYIL-19. YÜZYIL FELSEFESİNİ HAZIRLAYAN DÜŞÜNCE ORTAMI

18. YÜZYIL-19 YÜZYIL FELSEFESİNE ÖNCEKİ FELSEFİ DÖNEMLERİN ETKİSİ

18. YÜZYIL-19. YÜZYIL FELSEFESİNİN AYIRICI ÖZELLİKLERİ

💡 18. VE 19. YÜZYIL FELSEFESİ (AYDINLANMA ÇAĞI)

- 🧠 **Aklın Mutlak Egemenliği:** Bu döneme felsefede "Akıl Çağı" veya "Aydınlanma Çağı" denir. İnsan aklı, yeryüzündeki en büyük ve tek otorite olarak kabul edilmiştir.
- 🏠 **Kant'ın Manifestosu:** Alman filozof Kant, Aydınlanmayı insanın "kendi aklını başkasının kılavuzluğuna ihtiyaç duymadan kullanması" olarak tanımlamış ve o meşhur sloganı fırlatmıştır: "*Aklını kullanma cesaretini göster!*".
- 🚀 **Sürekli İlerleme Fikri:** Bilime ve akla duyulan devasa güven sayesinde, insanlığın geleneksel prangalardan kurtulacağına, kendi kaderini çizeceğine ve "sürekli bir ilerleme" içinde olduğuna inanılmıştır.

⚙️ BU BÜYÜK UYANIŞI HAZIRLAYAN DÜŞÜNCE ORTAMI

Bu çağ bir anda ortaya çıkmadı; kendinden önceki dönemin (15-17. yy) birikimiyle şekillendi:

- 🔭 **Bilimsel Devrimler:** Kopernik, Galileo ve Newton gibi dehaların doğayı bilimle açıklaması, insanoğlunun bilime olan güvenini zirveye taşıdı.
- 🏛️ **Reform ve Hümanizm:** Kilisenin otoritesi zayıfladı ve insanın aklı, hürriyeti, iyiliği merkeze alındı.
- 📖 **Matbaanın Gücü:** Kitapların ucuzlamasıyla okuryazarlık patlama yaşadı; felsefe ve bilim sadece elitlerin değil, geniş halk kitlelerinin eline ulaştı.
- 🗺️ **Coğrafi Keşifler:** Yeni kıtaların keşfi ve sömürgecilik, Avrupa'ya büyük bir sermaye (zenginlik) birikimi sağladı.

🔥 ÇAĞI SARSAN İKİ BÜYÜK DEVRİM

Bu yüzyılın felsefesi, teoride kalmamış, dünyayı fiziksel olarak sarsan iki büyük devrimle iç içe geçmiştir:

- ⚖️ **Fransız İhtilali (Siyasi Sarsıntı):** Aydınlanma filozoflarının (özellikle akıl ve özgürlük üzerine) fikirleri, halkın monarşiye başkaldırmasına neden oldu. "Eşitlik, özgürlük ve kardeşlik" sloganıyla krallıklar yıkıldı, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi yayımlandı.

- **Sanayi Devrimi (Ekonomik Sarsıntı):** İngiltere'de buharlı makinenin icadıyla insan ve hayvan gücünden, "makine gücüne" geçildi. Üretim hızlandı, kapitalizm doğdu ve toplumun tüm kültürel yapısı kökünden değişti.

•

DÖNEMİN AYIRICI ÖZELLİKLERİ (Kısa Kısa)

- Geleneksel düşünceler ve otoriteler acımasızca eleştirilmiştir.
- Metafizik (gözlemlenemeyen doğaüstü konular) reddedilmiş, olumsuz karşılanmıştır.
- Evreni anlamada tek rehberin "bilim" olduğu benimsenmiştir.
- İdeal ve arzulanan siyasal yaşam modeli olarak "liberalizm" öne çıkmıştır.
- Dönemin sonlarına doğru, Sanayi Devrimi'nin getirdiği eşitsizlik ve toplumsal çatışmalar yüzünden bu "akılcı" felsefe eleştirilmeye başlanmıştır.